

SOC PAS
POETA, JO!

Joaquim Pijoan

STONBERG

ZURA

SOC PAS POETA, JO!

Joaquim Pijoan

STONBERG
EDITORIAL

COL·LECCIÓ DE POESIA STONBERG ZURA

Direcció: Jordi Cervera Nogués

© Joaquim Pijoan

© de la fotografia de l'autor: Jordi Casañas

© de les característiques d'aquesta edició: Stonberg Editorial

Gran Via de les Corts Catalanes 636

08007 Barcelona (Catalunya)

Tel. 933 175 412

stonberg@stonbergeditorial.com

www.stonbergeditorial.com

Disseny de la coberta: Stonberg Editorial

Producció: Stonberg Editorial

© de la imatge de la coberta: Joaquim Pijoan

Primera edició: octubre de 2023

ISBN: 978-84-127531-4-1

DIPÒSIT LEGAL: B 18598-2023

Cap part d'aquesta publicació, inclòs el disseny de la coberta, pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, ja sigui elèctric, químic, mecànic, òptic, de gravació o de fotocòpia sense permís previ de la marca editorial.

*Nous sommes tous obligés,
pour rendre la réalité supportable,
d'entretenir en nous quelques petites folies.*

Marcel Proust
À l'ombre des jeunes filles en fleurs.

SOC PAS PROLOGUISTA, JO!

No sé si caldria, però en aquests temps líquids, carregats de falsedats, d'intel·ligències artificials i de sorpreses constants i no sempre agradables, em sembla honest mirar d'explicar com funcionen les coses, encara que siguin coses petites, discretes, quotidianes i força allunyades de tot allò que avui podria adoptar l'etiqueta sonora d'interès general.

Vaig saber de Joaquim Pijoan per primera vegada gràcies a la lectura de "Somni", premi Documenta 1982. Allò apuntava a descobriment, a una nova i prometedora carrera en les sempre glorioses, actives, volubles i canviants lletres catalanes. Però la cosa no va anar així i després d'aquella novel·la, Pijoan va desaparèixer de l'actualitat literària i la seva presència més o menys pública es va acabar concentrant en tot el que feia referència al món de l'art, una altra disciplina creativa en la qual també excel·leix.

I potser com la resta del món, el vaig recuperar per sorpresa l'any 2006 quan, de manera totalment inesperada, per allò de no figurar ni a les travesses, ni probablement als equips que podien arribar a jugar algun partit, va guanyar la Champions i es va endur el guardó literari més cobejat de casa nostra, el Sant Jordi, amb una novel·la sorprenent, singular, atrevida i arriscada, "Sayonara Barcelona". A partir d'aquell moment, i gràcies a les xarxes, he mantingut un

contacte sovintejat amb ell i això m'ha permès estar al dia de les seves publicacions, ara una mica més regulars i amb uns intervals més curts que aquell primer, de vint-i-quatre anys i centrades sobretot en les experiències personals, en un dietarisme molt particular, viu, intens i privat que es belluga molt pels marges i pels territoris poc explorats de les interioritats humanes. Això em va animar a demanar-li un llibre que pogués formar part de la col·lecció de poesia Zura de Stonberg i el resultat és aquest “Soc pas poeta, jo!” que, tot i les seves reticències, no decep en absolut, ja que agafa la gran intensitat que Joaquim Pijoan posa al seu art i als seus dietaris més íntims i la dota d'aquesta textura singular que pot arribar a tenir la poesia quan surt de l'ànima, quan acaba sent una projecció d'un jo íntim que, en aquest cas, es pot arribar a manifestar de diverses i variades maneres, desafiant o bé obviant formats, mètriques, concepcions teòriques i idees preconcebudes sobre les coses.

Pijoan té moltes virtuts, però una d'elles, probablement la més directa i fascinant, és l'encant verge dels franc-tiradors, d'aquells que s'arrisquen a anar per lliure, a obrir els seus propis camins entre la brosta i això el fa a la vegada totalment imprevisible i immensament atractiu. Pot sortir per qualsevol lloc, però el que és segur és que la sortida serà poderosa, diferent, solemne, sonora i que, d'una manera o altra, cridarà l'atenció. Podria ser que no fos la que la majoria (i fins i tot la minoria) de gent esperés, però del que no hi ha dubte és que serà original i singular. Si el que busques

com a lector és la comoditat i la seguretat de les autopistes asfaltades, regulades i dirigides, millor que ho oblidis i no t'hi posis, el resultat final pot acabar sent decebedor o massa enrevessat. Si, per contra, estàs disposat a assumir el risc d'enfrontar-te a realitats i a sensacions incòmodes o, com a mínim, originals i gens convencionals, hi pots pujar de peus, el Joaquim no et decebrà mai.

“Soc pas poeta, jo!” podria ser una declaració d'intencions feta amb la millor de les voluntats de sincerar-se, podria ser també un dietari que repassa els dies que més convenen, els més lluits, els que fan més goig; podria ser una confessió feta en veu baixa i, probablement sense gaire ànim de contrició; podria ser una gran mentida, abocada a l'aire com un parany; podria ser un joc, una mena de diversió infantil, innocent i sense males intencions i, fins i tot podria ser un llibre de poemes. Qui sap, potser és millor que cadascú l'agafi per on vulgui, per on pugui o per on li vagi bé i acaba descobrint que pot ser una suma (o una multiplicació) de tot això o, ves a saber, que no tingui res a veure amb res.

Com a fons de tota aquesta història potser val la pena apuntar un seguit de consideracions que no són de l'abast de tothom. Joaquim Pijoan fa prop de quaranta anys que manté un diari; això, a més de constància i voluntat, implica una forta voluntat d'escriure més enllà de les repercussions externes que aquest fet pugui tenir i, sobretot, una necessitat íntima de fer-se preguntes, de llençar-se interrogants

potser sense resposta i que, en el millor dels casos, només pot arribar a contestar un mateix.

Qui sap, potser persegueix en secret arribar a descobrir els misteris de la vida, les equacions matemàtiques que regulen l'existència o potser ja només és un costum agradable que forma part de la seva quotidianitat i que li acaba servint com una teràpia de les que calmen l'esperit i ajuden a l'equilibri intern de les vísceres. O potser tot és una catarsi constant, una forma discreta, refinada i subtil d'estar sempre al límit, de viure a la vora de l'esvoranc, mirant la vida amb aquella barreja de condescendència i risc que només poden tenir els nens, els funambulistes i els herois quan s'agafen les coses prou seriosament.

Sigui com sigui, aquesta escriptura compulsiva i voraç que Pijoan practica i que ell mateix diu que no acaba de saber per quins camins es belluga, mirada des de l'exterior, sense les seves implicacions directes i personals, és d'una intensitat que captiva i després de llegir "Soc pas poeta, jo!" hi ha moltes possibilitats que el dubte que ens planteja l'autor quedi sense resoldre, però potser caldria abordar la prova amb una actitud menys dogmàtica. De fet, l'autor es pregunta sovint si hi ha cap rastre de literatura en allò que escriu i, tot i que ell afirma no haver-ne trobat mai cap certa a favor, jo gosaria a apuntar que tampoc no hi ha cap certa en contra, així que l'experiment està servit i com que, al cap i a la fi, Pijoan escriu més per l'ofici de viure que no pas pel de fer novel·la o poesia, qui ens ha d'impedir a

nosaltres que, com a lectors, no puguem llegir també amb voluntat de practicar aquest sempre vitalista ofici de viure.

Fem-ho, llegim doncs només per viure, sense patir per les etiquetes ni per les convencions, estem pendents només de les sensacions, de les explosions, llegim de manera compulsiva per adaptar-nos al ritme frenètic de l'escriptura i, si cal, preguntem-nos per què es llegeix, per què s'escriu. Preguntes repetides, eternes que poden arribar a tenir moltes respostes i totes vàlides o quedar penjades del silenci, d'un fil invisible que les acabi transformant en arcans secrets i quasi màgics.

Qui sap, potser també a l'hora d'escriure hi ha una voluntat secreta d'assolir un estil, un perfum propi, intransferible, allò que propis i estranys, erudits i profans, puguin arribar a considerar com un tret característic que defineixi d'una hora lluny la personalitat única de l'autor. I potser també hi ha un punt més o menys identificable de vanitat, d'aquell orgull no sempre ben dissimulat que s'aconsegueix quan es pot estampar la firma en un manuscrit de mida raonable.

Segur que Joaquim Pijoan s'ha fet alguna vegada la pregunta mítica, per què escric? I podria ben bé ser que la resposta fos una petita i discreta fugida, allò tan filosòfic de "fer la pregunta ja és una manera d'obtenir la resposta", però la possibilitat més certa, atesa la seva trajectòria potser és allò de l'escriure com una projecció natural i, a més necessària, de la mateixa ànima, dels interiors que necessiten

una sortida alliberadora o, com a mínim un punt d'esbarjo per tal de no anar acumulant més cabòries de les estrictament imprescindibles o potser només amaga la intenció de convertir-se en una divagació eterna, en un camí circular o, en el millor dels casos, espiral, i sense un final conegut.

Es pot escriure com a teràpia? La lletra pot ser catarsi? Un text pot ser una bafarada d'oxigen pur? Es pot escriure de manera compulsiva sense resultar críptic ni hermètic? Abocar pensaments és deixar anar llast interior? No fer les coses de manera convencional implica ser original o només diferent?

Preguntes, preguntes i més preguntes. Clar que potser l'única pregunta que importa de veritat és aquesta: Què en pensaria Walt Disney de Joaquim Pijoan?

Jordi Cervera
Agost 2023

ASSAIG DE CÀNTIC FORA DEL TEMPLE.

Aquest llibre de no-poemes no l'hauria escrit mai per dues raons. El jo que es confessa no-poeta, no hauria escrit mai res sense l'ombra adolescent d'en Quimet Romanyà, el qual, ell sí, cada 1r de maig d'aquells anys seixanta escrivia, amb voluntat i primera innocent passió, més sentimental que no pas literària, uns maldestres poemes per acompanyar el ramell de muguet que faria arribar a les tendres noies en flor del seu particular camí de chez Swann, en aquella, llavors tan bucòlica, Vall d'Aro natal.

I encara, tampoc els hauria escrit, sense la confiança, jo diria que cega, de tan generosa, que l'amic Jordi Cervera ha posat en mi, convidant-me a escriure'ls, tot i la meva reticència i sorpresa, ara que els ametllers ja estan batuts.

El resultat d'aquells records, fruit d'una molt prime-renca passió amorosa, que mai va saber arribar a bon port, però que no puc negar que va ser, i encara és potser —ara que ha passat tant de temps, el muguet s'ha marcit, però en conservo la flaire, les noies en flor han fet el seu camí, i jo també he intentat fer el meu— la llavor dels no-poemes que tu, lector desconegut tens a les mans.

La temptació és de demanar-te que sigues benèvol, però diuen que l'infern n'és empedrat, de bones intencions.

Joaquim Pijoan

Sigues crític, i perdona'm la gosadia, perdó que també faig extensiu als poetes que ho són de veritat.

A uns i altres, molt agraït per haver-me permès arribar fins aquí.

Joaquim Pijoan

QUI ÉS POETA O QUÈ COSA ÉS POÈTICA?

Pregunta que em faig a mi mateix, del tot retòrica, i que intentaré contestar amb uns textos ben poc poètics, tot al llarg d'aquest no-poemari sense poesia. És a dir, la resposta la donarà el mateix lector. El joc que proposo no deixa de ser una paradoxa i un cert engany. Tanmateix, al final, pretenc que el lector no s'hagi cansat de llegir i de convenir amb mi que també es pot escriure, poesia sense poètica, prosa retallada, o el que sigui, i sense ser poeta. Hi ha qui en dubta. I manifesta clarament les sospites que li desvetllen els prosistes desproveïts de poètica. És allò de cadascú per allà on l'enfila. El joc és aquest. O l'acceptes, lector, o abandona aquesta lectura. No sabria dir-ho amb més concisió, però és que la cosa no té més misteri.

Nit estranya. No sé què em passa. No tinc arguments per contestar les preguntes que em faig per començar aquesta incursió en una dimensió desconeguda, i amb preteses demostracions que volen ser poètiques, sense saber qui o què pot ser poètic. Seria el moment de no insistir. És a dir de no començar a transitar una senda tan desconeguda, perillosa i estranya.

M'agrada, però, la pregunta que m'he fet. La resposta, Déu dirà, Ell, el seu Fill fet Home, fou un bon home i el crucificaren sense cap forma de pietat. És el gran poeta. Sense haver escrit ni una sola paraula.

Des que les nits d'estiu són tan xardoroses que només puc beure Vichy, coses de l'edat, la imaginació també em flaqueja de forma sensible.

Cal tenir-ne per fer un poema, d'imaginació?

Pregunta altre cop retòrica. Comencem malament, la resposta és de calaix de sastre. Suor. Trons i llamps. Refresca. Ja convenia, però la pregunta queda sense resposta.

Els homes i les dones necessitem aquests estímuls per posar-nos a to. La diversitat de gènere convergeix vers una unitat del tot real i complementària, mal m'està el dir-ho...

Prohibició total d'un dry Martini que m'hauria pres per animar la cosa.

Sigues breu i lleu.

I estalvia't els rodolins que, com els ratolins tenen pell suau
i són fins.

Qui m'ha encapsulat en aquesta aventura sideral?

No confondre mai la magnèsia amb el sidral.

Nocturn per a piano.

Coloraines a lo Jeff Koons.

Doneu-li tòries, as burro del ferrer, n'estarà content, sa-
tisfet i panxacontent, de tòries, és clar...

Les tòries no tenen res a veure amb les teories.

Més focs d'artifici verbal!

Cel de colors xarbotats.

L'Univers, una gran Creació.

Corrector repassa cada mot, fes-ne la correcció, no et fiïs
de Sant Google.

Soc lluny de la ciutat.

La volta celestial es va enfosquint:

Amèlia Riera plana en la negror fosca del misteri de la seva
pintura.

Necessito palpar realitat.

Dos en un mateix coixí, com predicava Sant Agustí.

Confessions.

El Proust d'Hipona.

I les confessions d'una màscara.

Mishima.

Desvari.

Refila la tenora.

Juny, de Juli Garreta.

Què més voleu?

Res de res, ho tenim quasi tot...

SOC PAS POETA, JO!

Mel amb la dolçor d'un bes cast i pur tot i la passió.

I una bresca més...

de mel a pes.

CEL SENSE LLUNA

A ciutat veiem el cel com el veiem, grisós, sense estrelles, però un poeta sempre el veu amb lluna, i estrelles, sobretot si és un poeta nocturn per naturalesa.

És un tòpic suat que bufarà la paciència i l'oremus de qual-sevol crític que vulgui descriure el que l'hi vull fer veure i creure, amb nocturnitat o sense.

I Walt Disney, què en pensaria d'aquest cel nial i urbà?

Res, en faria un parc temàtic, o una pel·lícula de barres i estrelles ben dosificades, talment un pastisser fa un dònut, a to amb el moment global que vivim.

Fa poc, un dels pocs trotskistes-anarco-cristians declarats que em queden a l'agenda d'amics, coneguts i saludats, em va dir:

No escriguis més com el petitburgès que ets i seràs sempre, però disfressa't de progrè LGTBIXYZ & Co, com fa tothom que escriu i pretén publicar el que escriu, en aquest país amb més poetes i novel·listes per metre quadrat que no pas lectors...

Seràs el rei del mambo

I tal dia farà l'any

E se non è vero...

DISSABTE

Jo vinc d'un silenci antic i molt llarg...

No és el mateix silenci que el del trobador de Xàtiva em proposa aquest vespre nostàlgic que el passo dibuixant rostres impenetrables i escoltant els seus CDs de comiat, cançons d'un temps i un país que ja no sé si encara existeix, hi ha moments en què com el poeta jo també he mirat aquesta terra i resseca com és hi he trobat la vanitat de vanitats barrejada amb una sensació de fracàs personal i col·lectiu que voldria saber explicar, terra, vida, pàtria, amb un sentit positiu del fracàs, com el que Samuel Beckett ens va donar amb el terme que millor defineix el nostre present:

Fracàs

Un precís retrat del gran Cafarnaüm del nostre temps i afanys:

Hem de fracassar i fracassar, fracassar un cop i un altre, aprendre a fracassar dia rere dia, i saber fracassar cada dia millor...

STONBERG
EDITORIAL
